

A hátrányos helyzetűek

„...Számos korai munka helyezett nagy hangsúlyt azokra a tevékenységi formákra, amelyekre a hátrányos helyzetben lévők saját erejükből képesek. A hangsúlyt főleg a segítség nélküli, vagy más hátrányos helyzetű személyek segítségével megvalósítható tervekre helyezték abban a reményben, hogy még a legrosszabb helyzetűek is kifejleszthetik kezdeményező készségüket. Valódi eredményeket értek, és érnek el számos olyan közösségfejlesztési terv megvalósítása során, amely a látszólag tehetetlenek önsegélyezésére épít.

Hamarosan kiderült azonban, hogy *a hátrányos helyzetűek, magukat saját hajuknál emelve föl, csak egy határig képesek eljutni. Segítségre van szükségük a szélesebb helyi közösség vagy az ország különféle forrásaiból.* Azok a személyek vagy szervezetek, akik segíteni tudnának, gyakran idegennek vagy éppen ellenségnek tűnnek számukra, mint a kiváltságosok bizalmatlanságot keltő képviselői. Együttműködésükre azonban szükség van, és gyakran létre is jön olyannyira, hogy bizonyos privilegizált helyzetben levő személyek a közösségi tanácsok tagjaiként a hátrányos helyzetűek szükségleteit szolgálják.

Azonban a kiváltságos helyzetű, hatalommal rendelkező személyek nagy része nem hajlandó együttműködni: néhányan aktívan ellene szegülnek a hátrányos helyzetűek feltörekvési kísérleteinek. *Amikor ez történik (és gyakran mielőtt még megtörténne), azok a közösségfejlesztők, akik a hátrányosabb helyzetűek érdekeit szolgálják, a „vagyonosok” és a „nincstelenek”, a „kisemmizettek” és a „berendezkedés”, a „rendszer” közötti*

konfliktusban látják saját feladatukat. Az elnyomottak iránti szimpátiájuk hatására a közösségfejlesztést a hatalom túlkapásai (gyakran gonosztettei) elleni küzdelemmel azonosítják. Néhányan eszközt látnak benne olyan változások előidézésére, amelyek eredményeképpen az elnyomottak jobb lehetőségekhez jutnak. Esetükben a közösségfejlesztés a harcos függetlenséget hangsúlyozza.

Ez az azonosulás azonban megosztja a tágabb közösséget: a helyi kisebbségeket egy antagonizmus két lehetősége közötti irreális választásra kényszeríti. Árt még maguknak a hátrányos helyzetűeknek is, akiket támogatnia kellene, mert *leegyszerűsíti a környezet életét és sok segítőkész szövetségest kirekeszt. Az elnyomottakkal dolgozó közösségfejlesztők gyakran annyira azonosulnak „klienseikkel”, hogy elveszítik objektivitásukat, és ezáltal akadályozzák a jobbítási folyamat előrehaladását. Túl könnyen kezdik önmagukat a diszkrimináció áldozatainak szószólójaként vagy védelmezőjeként tekinteni. Mivel büszkék erre a szerepre, nagyobb elégtételt találnak klienseik panaszainak hangoztatásában, mint a hátrányos helyzetűek buzdításában a kooperatív fejlesztésben való öntudatos részvételre...*

(Részlet W.W.Biddle–L.J.Biddle: A közösségfejlesztési folyamat c. könyvéből)